

Сенейко Д.

Що відповіси Судді ти, який прикрасив стіни тканинами, замість того щоб одягнути людину, ти, який пишно вдягаєш коней, а на брата, зодягнутого у лахміття, дивишся байдужо, пшениці дозволяєш гнити, а бідного не нагодуєш, золото зариваєш у землю, а на скривдженого не зважаєш?

(св. Василій Великий)

Різдвяний час, зимові церковні свята, свята вечеря і стоголосся українських коляд, морозяне мереживо вечорів, голосне «Христос рождається» із уст мільйонів радісно піднесених людей, загальнолюдська акція милосердя до ближнього і відродження бажання творити добро... Цей час божественний, по-особливому рідний і незабутній. Які лише слова можемо використати для опису цього незвичайного періоду Різдвяних свят, а перед ними ще – Пилипівського посту, особливо дня святого Миколая! Але чи достатньо ми сприймаємо ці свята, чи достатньо беремо, черпаємо від них те, що вони нам пропонують, що несуть від самого живого у Трійці єдиного Бога? Спробуємо поглянути, яким невичерпним багатством вони жевріють, до чого залишаємось байдужими і чого часто-густо навіть не помічаємо...

«Іди, продай своє майно і роздай бідним» (Мт. 19: 21)

Людство споконвіку боялось, не сприймало цих слів Божого Сина Ісуса Христа, уникало, нехтувало ними і пояснювало їх найрізноманітнішими версіями. «Бо кожен відступає від науки Господа нашого Ісуса Христа, захищає власні думки, погляди і переконання, і кожен хоче радше правити всупереч Господу, ніж підкорятися Йому», – пояснює св. Василій Великий . Однак ситуація для нас, сучасних людей, уже не та, що була до народження живого Бога у світ. Диявол і досі здригається, що перед людьми знову і знову, особливо в часі Різдвяних свят, постає можливість визволитись з-під його влади, злого впливу, від якого – наша смерть, тління і розклад тіла, визволитись від нещастя і страждання, справжньої несвободи і страху, зробити революційний, впевнений крок у бік добра. Людство шукає власного, постійного щастя у житті: чи то молода людина у коханні, розвагах, чи то дорослі і літні люди у накопиченні багатств і достатку – але воно у чомусь іншому, далеко від цього. «Отже, не Господь – твій учитель, не Євангеліє ти взяв собі за зразок для життя, а сам для себе створюєш закони» . Саме через цикл Різдвяних свят, у святковій лінії від свята святого апостола Пилипа до св. Миколая і Христового Різдва із Богоявленням, свята Церква через проповідь священнослужителів і тексти богослужінь намагається прокричати на увесь світ: «Постійне людське щастя може бути у святості кожної людини, яка можлива у Церкві і через Церкву, через її святі таїнства (Сповідь, Євхаристію...) та участь у богослужіннях, у творенні добра і милосердя».

Милосердя і творення добра – внутрішній зміст, суть і одне з найважливіших значень цього незвичайного кола Різдвяних свят. Люди настільки звикли до цих двох слів –

«добро» і «милосердя» – що якось механічно сприймають їх і, щонайголовніше, ними не живуть. Не біймося зізнатися собі, якими ми є... А хіба це нас стосується?.. Хіба голод, холод та обдертий, зношений одяг, крізь який просвічується синюватого відтінку змерзле тіло бездомного юнака, а рука його, здається, всохла від незліченних годин простягання і прохання про милостиню – не його власна справа і тема для роздумів та переживань?.. Що нам до сиротинців? Нехай про них піклується держава!.. «Геть, мерзотнику, ледарю нещасний, іди працювати куди-небудь, нема чого задурно жебракувати!.. На тобі двадцять копійок (20 коп.), нехай заспокою совість, бо не дозволяє попри тебе, нещасну, з дитиною на такому морозі, просто так пройти, «гризе» мене вона!.. Як працювати, якщо з ампутованою ногою, позбавленого освіти і фаху на роботу не приймають через хронічну бідність?! Що 20 коп., якщо скувала смертельна хвороба?!»

Ось такими подібними думками, словами і діями люди й самі, не усвідомлюючи того, відмежовуються від власного, постійного щастя, від можливості бути щасливим, святим, любити єдиного Бога у Пресвятій Трійці та всіх людей. Свята Церква взиває, кричить церковними дзвонами, богослужіннями, діяльністю своїх організацій до творення добра і милосердя. А людська гординя, брак лагідності і смирення уже чатують напоготові: «Яке нам діло до церковних „Карітасу“, „Назарету“, „Різдвяної свічки“?» Після такого лінивства і нехтування всіма і всім немає перешкод у наших думках, а, може, і в словах, додати ще наступне: «Яке нам взагалі діло до інших людей?.. Церкви?.. Бога?».

«Уважайте добре, щоб ви не чинили ваших добрих учинків перед людьми, які бачили б вас...»

(Мт. 6: 1)

Хочемо бути щасливими завжди, святими, наслідувати Христа у наших словах, вчинках, думках і за приклад життя взяти Його Євангеліє – робімо добро і милосердя! Дарма, що надворі «тріщить» мороз, а зимові хуртовини замели всі шляхи – у наших оселях тепло, затишок і святкова атмосфера, всі зібрані за переповненим столом, так що, здавалося б, чого ще потрібно... Але чи справді всі? Господь через Церкву апелює до людського егоїзму: «Якщо б ти одягнув голого, віддав хліб голодному, якщо б твої двері були гостинно відчинені для кожного, якщо б ти став батьком для сиріт, співчував немічному... Хіба шкодував би за залишками майна, якщо б змалку ділився зі злидарями?» . У проповідях священнослужителів чуємо заклик давати зі своєї доброти, любити ворогів, робити добро тим, хто нам чинить зло. Чому не робимо? Чому ще досі не розуміємо, навіщо це робити? Коли даємо без повернення, уподібнюємося до Бога, Котрий дав свого Сина на смертельну жертву заради того, щоб показати приклад, як жити свято і щасливо та боротись з диявольськими гріхами. Боже милосердя до людей і світу безмежне – це надія. І ми надіємось, і це – Його дар. Єдине, чим за це можемо віддячити Творцеві – дати тому, хто є у Бога, тобто вбогому, бідному і потребуєчому. Подивімось реально на життя: зі світу, який у Божому Провидінні наполегливо й терпляче підтримується благодаттю Пресвятої Трійці, без якої останній, безперечно, давно б «потонув» у глобальній екологічній катастрофі, Бог часто-густо нічого не отримує. Бо Він – Любов (1 Йо. 4: 8), бо Він – «благий і чоловіколюбець», бо Він – Убогий, Він живе в убогих людях... «Хто, отже, що зробить одному з цих найменших, те Мені зробить» (Мт. 25: 40).

Добрі вчинки пов'язані з милосердям, яке є справжнім і приносить людям щастя і Божу благодать лише тоді, коли воно сповнене добра і безкорисливості. Чому афішуємо, «трубимо» в усі ЗМІ, коли, наприклад, 30% прибутку своєї корпорації віддамо на дім пристарілих людей? Це не християнство, це гординя і язичництво. Давай так, щоб лише

Бог знав, бо Господь через твою гординю не знає «... а то не матимете нагороди в Отця, що на небі» (Мт. 6: 1).

Дорогий читачу! Ти незабаром святкуватимеш Різдвяні свята як християнин. Їх мета – допомогти тобі зустріти живого Бога у богослужіннях Церкви, поглибити спілкування з Ним через молитву і Євхаристію. Це не лише зустріч з родиною навколо святкового столу, або ж розваги, алкогольне сп'яніння і непередбачувані подальші дії. Якщо у Божому храмі в уважній приватній молитві, чи на спільному богослужінні, чи то на будь-якому відтинку твого життєвого шляху ти раптом чуєш: «Продай своє майно й роздай бідним, щоб мати шлях до вічного блаженства», – ти не відходи, вдаючи, що не розумієш, не чуєш цих слів, заглушуючи їх у хаосі своїх думок, однак ледь чутно запитуючи назустріч у нікуди: «Як будемо жити, якщо полишимо все? На що перетвориться життя, якщо всі візьмуться продавати все і відмовлятися від маєтностей?». Знай, напевне, що цими словами «...випробовується твоє серце, наче на терезах, до чого воно має схильність – до істинного життя чи до насолод, розваг, безвідповідальності і байдужості цього світу. Розсудливий здатен усвідомити, що багатством ми володіємо лише як розпорядники, а не як ті, які мають право ним насолоджуватися. І люди, що від нього відмовляються заради ближніх, бідних і потребуючих, мають радіти, неначе поступаються чужим, а не позбавляються власного. Чому ж ти засмучуєшся?» (св. Василій Великий) .

Післямова...

Добро, милосердя... Диявол і досі здригається перед цими двома важкими для нього словами, які призводять до його поразки і зменшення впливів на людей, і всіляко протидіє. Тому не дивно, що людей сьогодні хвилює питання, чи дійсно милосердя, проявлене на адресу того чи іншого бідняка, буде результативним, «принесе плоди» як ближньому, так і самим жертводавцям. Чи буде кожне проявлене милосердя і співчуття до вбогого прямим наслідуюванням нашого Господа Ісуса Христа і життям згідно його слів, коли часто-густо зустрічаємося із таким явищем сучасності, як «жебрацький бізнес», оборот значних сум грошей через жебрацтво на «помічених» точках біля багатолюдних храмів чи монастирів, створення навіть цілих структур і бізнес-організацій у цій ділянці? Це правда, що часто вбогого і знедоленого просто використовують чи змушують займатись подібним обманом, проте часто самі бідняки свідомо, корисливо і нагло стають активними «працівниками» таких бізнесових «фірм». Якщо ревно бажаємо виконати слова і настанови Ісуса Христа заради придбання власної святості для щастя для ближнього і себе, можна сміливо творити милосердя, залишаючи усю відповідальність і чесність за потребуючими. Із нашої сторони оцінюватиметься щирість, відвага і радість, з якою «годували, напоїли, зодягнули, прийняли, провідали» Христа в убогих людях (пор. Мт. 25, 31-46). А найкраще – принести свої пожертви до дієвих благодійних церковних організацій, як от «Карітас», «Віра і світло», чи «Червоний хрест», які використають нашу допомогу у потрібному напрямку. Чи, може, схочемо проявити власну ініціативу і заснувати свою!?

Якщо ти – християнин, то ти передусім – мужня і не пасивна людина перед лицем зла і гріха як браку добра. Не бійся, відважся робити добро, творити милосердя завжди, у будь-який час і пору. Хай творення цих двох речей не обмежується для тебе лише цим особливим циклом Різдвяних свят.

Цікаво, що... (для допитливих)

- Різдвяне коло християнських свят відкриває Пилипівський піст, який, як вважає свята

Церква, є обов'язковою духовно-фізичною підготовкою до свят Різдва нашого Господа Ісуса Христа та Богоявлення (хрещення Христа і відкриття Бога як Трійці Осіб – Отця, Сина і Святого Духа). Різдво називають ще «мала» або ж «зимова» Пасха, бо цьому святу, як і Воскресінню, передує 40-денний піст. Назва «пилипівка» походить від свята св. ап. Пилипа (27 листопада), після якого у наступний день починається Різдвяний піст. Духовне значення його і важливість та сама, що й Великої Чотиридесятниці, тому у цей час варто жити так, як у передпасхальний період.

* * *

– Турбота про бідних згубна для багатства (св. Василій Великий).

* * *

– Ти хочеш, щоб до тебе ставилися милосердно? Будь милосердним до ближнього (св. Іоанн Златоуст).

* * *

– Нехай ліва рука не знає, що робить твоя права, щоб твоя милостиня була таємна, і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі. (Мт. 6: 2-4).

* * *

– ...Джерело зла – марнославство, а джерело добра – милосердя... (Франсуа Рене де Шатобріан).

* * *

– Найкраще у добрих справах – бажання їх приховати (Блез Паскаль).

* * *

– Життя таке коротке. Поспішайте робити добро (Олександр Довженко).

Сенейко Д. Милосердя у Різдві чи Різдво у милосерді?! // Слово № 4 (34), грудень-лютий, 2007-2008, с. 4-6.